

GÖTEBORGS UNIVERSITET
INSTITUTIONEN FÖR SOCIALT ARBETE

Självskadebeteende i media

– en diskursanalys om konstruktionen av identitet och
kön

Socionomprogrammet

C-uppsats

Författare Katja Männer & Kristine Jensen

Handledare Monica Nordenfors

Tack...

...vill vi rikta till Rocky och Diego – för aldrig sviktande gnista!

...och tack till vår handledare, Monica Nordenfors – för ett fantastiskt tålamod!

Abstract

Titel	Självskaдебeteende i media – <i>en diskursanalys om konstruktionen av identitet och kön</i>
Författare	Kristine Jensen och Katja Männer
Nyckelord	Självskaдебeteende, media, diskursanalys, socialkonstruktionism.

Syftet med uppsatsen är att undersöka hur självskaдебeteende konstrueras i dagstidningsartiklar. Studien undersöker huruvida man kan tala om en medial produktion av fenomenet. Frågan vår uppsats svarar till är om det finns en medial diskurs och hur den då ser ut.

Den teoretiska utgångspunkten i uppsatsen är att den vilar på en socialkonstruktionistisk idé om att konstruktionen i media består av olika delar. För att undersöka sammansättningen har vi valt diskursanalys som teori och diskursteori som specifik metod. Man kan tala om att ordet diskurs handlar om en idé om att språket är strukturerat i olika mönster som våra utsagor följer när vi agerar inom olika sociala domäner. Diskursteori beskriver diskurs som ett språkligt nät där ord förbinds och får betydelse i relation till varandra. Genom att analysera det språkliga nätet kan man dekonstruera ett fenomen.

Vårt empiriska material utgörs av tidningsartiklar. Vi analyserar femton stycken nyhets och reportageartiklar i de svenska tidningarna Sydsvenskan, Svenska Dagbladet, Göteborgs-Posten och Aftonbladet. Materialet valdes ut utifrån vilka artiklar som mest berörde vårt ämne, självskaдебeteende, och som mest var relevant för vår frågeställning. Artiklarna har en spridning mellan år 2003 och år 2009.

I uppsatsens analys av de femton artiklar som utgör vår empiri kunde vi urskilja två teman, dessa var *den individuella problematiken* och *identitet*. I temat om den individuella problematiken kunde vi urskilja fem stycken tecken, som positionerade sig genomgående i diskursen om självskaдебeteende. Dessa var ångest, sjukdom, psykisk diagnos, kontroll och beroende. Framträdande i detta tema var att självskaдебeteendet konstruerades till att ha psykologiska förklaringsmodeller. I temat om identitet fann vi även här fem tecken som var framträdande. Dessa var utseende, grupptillhörighet, trend, oförståddhet och flickan. Centralt för dessa tecken fann vi att förklaringsmodellerna lutade sig åt strukturella förklaringar med specifik inriktning mot sociologisk vetenskap.

Vad vi fann i dessa teman var att i konstruktionen av självskaдебeteende så konstruerades också en identitet av självskaдебeteende. Självskaдебeteenden hade också ett specifikt kön. Hon var kvinna. Emellertid existerade det en *alternativ diskurs* i media, som skiljde sig ifrån tidigare forskning, då även pojkar synliggörs i två artiklar.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Inledning och bakgrund	1
Inledning.....	1
Bakgrund.....	2
Syfte och frågeställning	3
Teori och metod	4
Socialkonstruktionism.....	4
Identitet.....	6
Diskurs.....	7
Diskursteori.....	9
Sökning, urval och avgränsning.....	10
Empiri.....	10
Texterna.....	12
Etiska infallsvinklar.....	13
Studiens kvalitetsaspekter.....	13
Analys och tolkning: Tillvägagångssätt.....	14
Tidigare forskning	16
Mediala produktioner.....	17
Bakgrund – två diskurser?.....	18
Psykologisk diskurs.....	18
Självskadebeteende.....	19
Flickan som självskadande.....	20
Självbestraffning kontroll och depression.....	21
Sociologisk diskurs.....	22
Flickan och historien.....	22
Identitetsskapande, kroppen och media.....	24
Resultat och analys	26
Individuell problematik.....	27
Identitet.....	32
Den alternativa diskursen.....	38
Sammanfattning och slutdiskussion	41
Hur ser den mediala diskursen ut?.....	41
Hur beskrivs självskadebeteende och ungdomar som skadar sig själva?.....	42
Referenslista	44
Elektronisk referenslista.....	46
Analysmaterial.....	46

Inledning och bakgrund

Inledning

”Rakblad dövar inre smärtan!” skriver Dagens Nyheter som en rubrik på en artikel den 28 Juni 2009, (<http://www.dn.se/kultur-noje/essa/rakbladet-dovar-inre-smartan-1.900015>). Artikeln handlar om unga flickor som skär sig med rakblad. Journalisten talar om att denna ungdomliga lättja är det mest provocerande samtalsämnet i Sverige idag.

Och artikelförfattaren är inte ensam om att lyfta fram sin bild av verkligheten. De senaste åren har självskadebeteendet uppmärksammats stort i samhället både genom media och via ny forskning. Skönlitterära böcker har också skrivits om ämnet där unga flickor berättat om sina innersta tankar och känslor i en värld som verkar vara fylld av destruktivitet och demoner.

Dessa böcker har blivit starkt debatterade i media och i samhällsdebatten då man upplever att det skapats en trend. Man talar om att flickor smittar varandra samtidigt som den vetenskapliga världen strävar efter att få en diagnostisk förklaring. Vi uppfattar också att en central koppling görs till att det är ett kvinnoproblem då vi sett att det är kvinnor som man refererar till när man talar om självskadebeteende.

Självskadebeteende ges olika beskrivningar och olika innebörder beroende på vem det är som talar om fenomenet. Då media uppmärksammar fenomenet på ett visst sätt är det troligt att media också är en del av konstruktionen av hur man uppfattar självskadebeteende. I vår vardag omges vi av medias beskrivningar av fenomenet och därmed har media en medverkan i konsekvenserna detta skapar. Intressant blir då också att reflektera över medias möjligheter till att påverka unga vuxna i deras process att utveckla en egen identitet. Eftersom vi i tonåren strävar efter en tillhörighet och identitet blir media, som är en del av samhället, en medaktör i sammanhanget av sökandet av sig själv. Den beskrivning av verkligheten som media förmedlar är av intresse att förstå när vi talar om identitet hos unga.

Vad som väckte vår förundran var just denna bakgrund. Vi blev nyfikna på om självskadebeteende är ett kvinnofenomen eller om det helt enkelt är en konstruktion gjord

av media? Vi funderade också över hur man talar om självskadebeteende och vilka konsekvenser en sådan samhällig och medial diskurs kan få. Finns det andra förklaringsmodeller i den mediala diskursen om självskadebeteende än just de psykologiska? Diskursen om självskada uppfattade vi som både splittrad och könscentrerad. Som blivande sociologer anser vi att vår profession just rör sig i ett spänningsfält mellan psykologi och sociologi. Vi fann att vår nyfikenhet låg i att undersöka medias konstruktion av ett fenomen eftersom förklaringsmodellerna ligger just i ett gränsland mellan två olika vetenskaper. Sociologen Mats Börjesson, menar att diskursanalytikern funderar över varför vissa typer av problem uppmärksammas och varför vissa typer av problem beskrivs just på det sättet (Börjesson, 2003). Att då, genom en diskursanalys, undersöka diskursens uppbyggnad och konstruktion tror vi kan ge oss en förståelse för fenomenet.

Bakgrund

För att sätta vår studie i ett sammanhang kommer vi här att beskriva vårt förhållningssätt till en definition av självskadebeteende. I ett försök att visa hur vanligt förekommande denna problematik är i Sverige har vi valt att redogöra aktuell forskning inom området som berör självskadebeteende.

Vad gäller fenomenet att skada sig själv medvetet så finns det ingen självklar definition. Vi har stött på preciseringar såsom *självskadehandlingar*, *självdestruktivitet*, *självskadebeteende* och *självskadevåld* och att *skära sig*.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset (2004) beskriver i sin rapport att man sett en ökning av självskadebeteendet under de sista 20 åren, och då främst hos unga flickor. Studien uppger att man inte vet hur många svenska ungdomar som skadar sig själva genom hudskärning/rispning/bränning. I Socialstyrelsens (2004b) studie av självskadebeteende så har det framkommit att minst en procent av flickor mellan 13-18 år någon gång skadat sig själv. Uppgifterna grundar sig på det antal flickor som personal inom barn- och ungdomspsykiatri, skolhälsovård, socialtjänst m.fl. kände till. Det finns därmed ett stort mörkertal eftersom beteendet vanligtvis inte leder till kontakt med sjukvården (SOU: 2004b).

För det mesta är sårskadorna ytliga, men kan även vara så djupa att skadorna behöver sys. För personer som skär sig ofta så kan beteendet utveckla sig till en närmast rituell handling. (SOU:2004a).

Självskadebeteende är som tidigare sagts ett komplext fenomen och kan inte förstås eller förklaras utifrån ett perspektiv, det finns flera olika förklaringsmodeller där man använder sig utav både biologiska, sociala och psykologiska faktorer som utgångspunkt (Favazza, 1996).

Vår definition av självskadebeteende är således att tillfoga sig själv skador, så som att skära, bränna, rispa utan avsikten att ta sitt eget liv. Därmed utesluter vi ätstörningar, missbruk eller andra självskadande beteenden.

Syfte och Frågeställning

Syftet med denna uppsats är att titta närmare på den mediala produktionen av fenomenet självskadebeteende i 15 stycken artiklar. Det intressanta för oss är att undersöka *om* det finns en diskurs kring fenomenet självskadebeteende och *hur* den i sådant fall ser ut.

Ovanstående resonemang leder oss till följande frågeställning:

- Finns det i de utvalda artiklarna en dominerande diskurs kring självskadebeteende? Hur ser den ut?
- Hur konstrueras självskadebeteende och ungdomars identitet?

Vi förhåller oss till en uppfattning om att ett kön kan förstås som något som görs i en historisk och kulturell kontext och bland annat förmedlas och skapas via media. Det är alltså inte den självskadande människan i sig vi är ute efter, utan de mediala bilder och texter som erbjuds allmänheten och som sedan internaliserats till att bli våra egna sanningar.

Teori och Metod

I detta kapitel presenterar vi de teoretiska perspektiv som styr vår uppsats. Valet av teori och metod föll sig naturligt då vi anser att frågeställningen i vår uppsats kräver att vi studerar uppbyggnaden och konstruktionen av fenomenet. Teorin om den sociala konstruktionismen är den mest centrala då den diskursiva analysmetoden härrör just däri. En del av den diskursanalytiska teorin menar att man som forskare alltid är en del av diskursen och att man inte kan ställa sig utanför teorin (Winther, Jørgensen/ Phillips, 2000). Detta innebär att vi är teoribundna och vår frågeställning är påverkad av vårt valda perspektiv. I metodböcker talar man om att det finns olika vetenskapsfilosofiska metoder som man kan använda sig utav i en forskningsprocess. Dessa olika positioner behandlar frågor som berör världsbild, kunskap och hur man legitimerar sitt metodval (Larsson/Lilja/Mannheimer, 2008, s 21). Deduktivt inspirerade metoder innebär att undersökaren låter sig styras av en eller flera teoretiska perspektiv och detta perspektiv ger forskaren rikning i vilken typ av frågor som skall ställas samt hur man kan förstå resultaten (Larsson/Lilja/Mannheimer, 2008). Med denna ansats som grund, och den konstruktionistiska forskningens analyser av hur idéer och kunskap byggs upp, anser vi det därmed vara av stor vikt att tydligt beskriva våra utgångspunkter i denna uppsats.

Sammanfattningsvis är vår teoretiska utgångspunkt att självskadebeteende i media är en konstruktion. Vi är dock medvetna om att fenomenet även existerar i praktiken. Konstruktionen består av olika delar och för att undersöka sammansättningen har vi valt att göra en diskursanalys. Nedan följer en beskrivning av den sociala konstruktionismen, hur vi förhåller oss till identitetsbegreppet samt diskursbegreppet.

Socialkonstruktionism

Socialkonstruktionism är ett samlingsbegrepp för olika aktiviteter inom den moderna kulturen och samhällsvetenskapen. Margaretha Järvinen och Margareta Bertilsson (1998) menar att verkligheten är en "social konstruktion" och skall studeras som meningsskapande processer. Vår uppsats bygger på en socialkonstruktionistisk grundhållning. Socialkonstruktionismen är

dock ett brett och omstritt begrepp. Man kan dock se det som en gemensam beteckning för en rad nyare teorier som bygger på kultur och samhälle. Socialkonstruktionism är en del av poststrukturalismen och är en beteckning för en grupp teorier som framhåller hur det sociala livet konstrueras kontextuellt (Winther Jørgensen & Phillips, 2000). Socialkonstruktionismens centrala tanke är att samhället, den sociala och kulturella kontext som människan ingår i är konstruerad eller skapad av människan själv. Socialpsykologen Vivien Burr (1995) binder ihop det socialkonstruktionistiska fältet i fyra premisser.

- *Kritisk inställning till kunskap*

Vilket betyder att vår egen kunskap om världen inte är spegelbilder av verkligheten utan man kan se det som ett resultat av vårt sätt att kategorisera världen.

- *Historisk och kulturellt*

Socialkonstruktionismen bygger på en antiessentialistisk syn. Vi är i grunden historiska och kulturella varelser, vilket betyder att vår kunskap om, och syn på världen är historiskt och kulturellt betingad, vilket gör att människan inte har någon inneboende essens. Våra bilder av världen och identiteter kunde ha varit annorlunda och kan även förändras över tid.

- *Sociala processer*

Det sätt som vi förstår världen på, skapas och fasthålls i våra sociala processer. Kunskap produceras och upprätthålls i den sociala interaktionen, där nya sanningar förankras, och man kämpar om vad som är sant och vad som är falskt.

- *Sociala handlingar*

I en specifik världsbild blir vissa handlingar naturliga och självklara, andra blir otänkbara. Därför ger våra olika sociala världsbilder olika sociala handlingar, och den sociala konstruktionen av kunskap och sanningar får därmed sociala konsekvenser eftersom vissa handlingar ses som naturliga och legitima medan andra ses som direkt otänkbara (Burr, 1995).

Payne (2002) beskriver socialkonstruktionism genom att "verkligheten" utgör den kunskap som styr vårt beteende och att vi alla har olika uppfattningar om denna "verklighet". Vi kan

komma fram till gemensamma bilder av verkligheten då vi delar med oss av vår kunskap genom olika sociala processer, vi organiserar kunskapen och gör den objektiv. Sociala aktiviteter blir lätt invanda och vi skapar gemensamma antaganden om hur saker och ting är. Vi betar oss i enlighet med de sociala överenskommelser som grundar sig på gemensam kunskap. Därmed befästs dessa överenskommelser i och med att många människor är överens om hur en eller annan aspekt på samhället ska uppfattas. Uppfattningarna legitimeras och man integrerar idéerna om verkligheten i ett trovärdigt system. Dessa sociala uppfattningar blir därmed en produkt av människors förståelse. Eftersom att verkligheten delas av flera (Payne, 2002).

I socialkonstruktionistisk forskning skapas en förståelse för konstruktionen genom att man *dekonstruera* fenomenet. Man bryter så att säga ner fenomenet till begrepp och andra mindre beståndsdelar. Syftet med att dekonstruera ett fenomen är att se hur konstruktionen är uppbyggd . Man kan tala om att *"dekonstruktion (som metod) är alltså en sorts avmystificerande närläsning av texter, ett kritiskt sökande efter textens interna problem..."* (Johansson, 2006, s 47). Vi tolkar vårt valda perspektiv, socialkonstruktionism samt diskursanalys, som att vi har ett kritiskt och ifrågasättande förhållningssätt gentemot vårt empiriska material, artiklarna.

Identitet

Vi anser att det är relevant att även titta på begreppet identitet då det ligger till grund för hur man som individ handlar och tänker. Helena Johansson talar om att olika människor i omgivningen tillfredställer olika behov hos individen i sitt identitetsskapande. Många individer har behov av att prova på olika identiteter för att hitta sin tillhörighet (Johansson, 2006).

Då vår uppsats utgår ifrån en socialkonstruktionistisk idé så tolkar vi begreppet identitet som något som skapas i samspel med andra människor. Utifrån ett diskursanalytiskt perspektiv kan man tala om att våra identiteter och världsbilder kunde ha varit annorlunda, då diskursen ger oss ett bestämt sätt att förstå dem på. Man menar alltså att människor inte har inre essenser, då identiteten är formad av diskursen och således också kulturellt betingad (Börjesson, 2003, s 35).

Vi förhåller oss också till den dimension av identitet som kön innebär. Fanny Ambjörnsson menar att det poststrukturalistiska perspektivet talar för att man *"blir den man är på grund av hur man handlar"* (Ambjörnsson, 2004, 12). Vidare talar hon om att *"det finns inget biologiskt eller naturligt kön som bestämmer våra identiteter"*, utan det är handlingar som skapar kön (Ambjörnsson, 2004, s 12). Mats Hilde och Ingrid Claezon ställer i boken *"Flickor och pojkar på institution"* (2005) frågan om hur man kan förstå skapandet av manliga och kvinnliga identiteter. De refererar till Judith Butler, professor i retorik och litteraturvetenskap, när de menar att *"konstruktionen av könade identiteter är resultatet av praktiker som har normativa föreställningar om både identitet och sexualitet"* (Hilde/Claezon, 2005, s 16). Detta ser vi, precis som Hilde och Claezon, som att det finns en uppsättning av kulturella normer som ger begreppet kön speciella innebörder.

Ovanstående tolkningar av identitet är något vi förhåller oss till i vår uppsats när vi tittar på produktionen av självskadebeteende i media.

Diskurs

Diskursbegreppet är idag ett begrepp som används flitigt i samhällsvetenskapen. Dock är begreppet svårfångat i litteraturen. Den förklaring som nedan följer är således vår tolkning av diskursbegreppets innebörd.

Man kan tala om att ordet diskurs handlar om en idé om att språket är strukturerat i olika mönster som våra utsagor följer när vi agerar inom olika sociala domäner (Winther, Jørgensen/ Phillips, 2000, s 7). När vi talar, konstruerar vi verklighet. I vår uppsats talar vi exempelvis i kapitlet om tidigare forskning om en *"psykologisk diskurs"* och *"sociologisk diskurs"* och vi är intresserade av att ta reda på om man kan tala om en *"medial diskurs"*.

Begreppet diskurs innebär att samtalets struktur styrs av historiskt och kulturellt givna regler (Börjesson, 2003). Helena Johansson talar i sin avhandling om att det som tänks, sägs och skrivs i en viss tid, i ett visst sammanhang, formas med hjälp av strukturer och regler (Johansson, 2006, s 47). Således härleds diskursen alltid till en viss kontext och det är då också möjligt att diskursen har kunnat tänkas annorlunda i historien. Individuer inom samma kultur genomsyras av gemensamma diskurser och kan då också i samförstånd finna

gemensamma definitioner av fenomen, som i vårt fall skulle kunna tänkas vara självskadebeteende (Helkama/Liebkind/Myllyniemi, 2000).

Med diskurser skapas mening, sammanhang och förståelse och man talar om att en diskurs är: *"ett bestämt sätt att tala om och förstå världen (eller ett utsnitt av världen)"* (Winther, Jørgensen/ Phillips, 2000, s 9). Diskurser existerar för oss ofta omedvetet och i det diskursanalytiska perspektivet tar man upp diskurser för granskning och man ställer frågor om vad som sägs, hur det sägs, vem som säger det och hur det annars skulle kunna sägas (Börjesson, 2003).

Filosofen Michel Foucault, en av diskursanalysens främsta tänkare, talar om att utsagor är självständiga analysobjekt. Ett flertal utsagor inom ett område kan således utgöra en diskurs. Han talar om att diskurser uppstår i, och ordnar världen genom, ett antal procedurer, där utestängning är centralt (Börjesson/Palmblad, 2007, s 34). Detta innebär att något centralt för Foucault är att genom att en utsaga inkluderar vissa saker, så utestänger den andra. I *"Diskursens ordning"* säger Foucault att:

"I ett samhälle som vårt är utestängningsprocedurer naturligtvis välkända. Den tydligaste och mest bekanta är förbudet. Alla vet att man inte får säga allt, att man inte kan tala om vad som helst när som helst och, slutligen, att vem som helst får tala om vad som helst." (Foucault, 1993, s 5).

Vidare talar Foucault om en uppdelning mellan vansinne och förnuft. Vansinnets diskurs skiljer sig från förnuftets och får ej cirkulera och får därmed inte existera. Foucault ser detta som det tvingande system och makten konstruerar inte bara diskursen, diskursen är också en makt i sig. Enligt Foucaults maktbegrepp är makt begränsande, genom att den utesluter och förtrycker (Foucault, 1993). Från att makt tidigare utövats genom skrämsel och begränsningar så är makten alltmer synlig genom att individer själva anpassar sig. Anpassningen sker då vi uppmanas att genom självsdisciplinering blir vi lyckligare. Denna typ av maktutövning sker i vår vardag i kontakten med omgivningen, media och byråkratiska strukturer (Ambjörnsson, 2004, s 21).

Diskursteori

Som analysmetod har vi valt att använda oss utav ett diskursteoretisk angreppssätt kallad diskursteori. Diskursteori beskriver diskurser som ett språkligt nät, där ord förbinds och får betydelse i relation till varandra (Börjesson/Palmblad, 2007, s 34). Denna teori utarbetades främst av de politiska tänkarna Ernesto Laclau och Chantal Mouffe och har en poststrukturalistisk relationell språksyn. Denna språksyn menar att ord får sin betydelse av hur de skiljer sig ifrån andra ord (Börjesson/Palmblad, 2007). Dock omfattar diskursbegreppet inte enbart språket, utan alla sociala fenomen, då diskurser inte kan låsas fast på grund av den inneboende instabiliteten språket har (Winther, Jørgensen/ Phillips, 2000, s 13). Liksom att tecken är relationellt definierade så får också sociala handlingar betydelse i relation till andra handlingar. Därav talar man om en *diskursiv kamp*, då diskursen aldrig är en sluten enhet och omformas i kontakt med andra diskurser. Kampen består i att diskurserna försöker låsa fast betydelser på sitt sätt.

Laclau och Mouffe menar att diskurser består av *tecken* som får sin betydelse i relation till varandra. Alla tecken i en diskurs är *moment*. Momentens betydelse fixeras av deras olikheter. I varje diskurs finns ett antal extra viktiga moment som kallas för *nodalpunkter*. Det är kring nodalpunkterna de andra tecknen ordnas och får sin betydelse. Därför ses nodalpunkterna som privilegierade tecken och ett vanligt förekommande exempel på en nodalpunkt är tecknet "kropp" i den medicinska diskursen. Man menar att många andra tecken får sin betydelse i relation till just detta tecken (Winther, Jørgensen/Philips, 2000, s 33). Dock säger tecknet "kropp" inget i sig, utan måste sättas i relation till andra tecken, så som exempelvis hjärta, vilket kallas för *artikulation*, och ger tecknet en identitet.

Börjesson och Palmblad (2007) talar om att se en diskurs som ett fiskenät där trådar (tecken) knyts samman, genom artikulation, mot knytpunkter (nodalpunkter). Även om en diskurs på så sätt är teoretisk sluten så ser verkligheten annorlunda ut. Det finns trådar i ett fiskenät som är lösa. Dessa trådar kallas för *flytande signifikanter* och är öppna för olika betydelser och kan ses som tecken som inte helt kan fixeras i fiskenätet. Vi förstår alla sociala fenomen som diskursiva tecken då de hela tiden omformas genom artikulationer och vissa diskurser är så fast etablerade att de tas som sanning. Dessa diskurser kallar Mouffe och Laclau för

objektiva och objektiviteten är ett historiskt resultat av politiska processer. Begreppet politiska, utifrån Mouffe och Laclau's terminologi, dock läsas som att vi formar samhället på ett bestämt sätt och utesluter alla andra möjliga sätt, dvs. inkluderande och exkluderade (Winther, Jørgensen/Philips, 2000, s 43).

Då vi ämnar att dekonstruera medias bild av självskadebeteende anser vi att Laclau och Mouffes diskursteori ger oss verktygen att förstå fenomenets uppbyggnad och karaktär. Syftet med en dekonstruktion är att undersöka hur fenomenet är sammansatt.

Vi har i den diskursteoretiska teorin ej funnit en fulltäckande analysmodell och därav låter vi oss inspireras av sociologen Malin Wreders, analysmodell som utgörs av följande steg (Wreder, 2007).

1. Identifiera de tecken i artiklarna som diskurser centreras till.
2. Finna nodalpunkter och flytande signifikanter för att beskriva de diskurser som framträtt.
3. Undersöka vilka tecken i diskursen som är inkluderande resp. exkluderande.

Malin Wreder menar att diskursteorin i huvudsak är teoretisk men att begreppen som ovan beskrivits kan i praktiken användas i förenklad form. Vi har valt att betrakta de utvalda artiklarna, som utgör vårt analysmaterial, som artikulationer och vi har sorterat dem utifrån vilka nodalpunkter och tecken de verkade innehålla. Malin Wreder menar att detta arbete, i vanliga metodböcker, skulle kunna kallas att tematisera eller koda materialet (Wreder, 2007). Detta kommer i sin tur att analyseras och kopplas till vår valda socialkonstruktionistiska teori.

Sökning - urval och avgränsning

Empiri

I detta stycke har vi valt att redogöra för vår sökning, urval och avgränsningar. Winter Jørgensen, Phillips anser att bevarandet och förändringen av de diskursiva mönstren ska

sökas i de konkreta kontexter där språket sätts i spel (Winther, Jørgensen/Phillips, 2000, s 18). I vårt fall har dessa konkreta sammanhang förekommit som artiklar i dagstidningar. Vårt analysmaterial för uppsatsen består av femton artiklar från fyra av Sveriges största dagstidningar, Svenska Dagbladet, Aftonbladet, Göteborgsposten, Sydsvenskan. Vi reducerade sökningen till storstadspress och valde då bort ledare och notiser som behandlade ämnet självskada. Kriterierna vid vår sökning av texter blev då reportage- och nyhetsartiklar. Ytterligare avgränsning skedde då vi endast intresserade oss för publicerade intervjuer av självskadare eller professionella som kommer i kontakt med självskadare. Konstruktionen av självskadebeteende och den självskadande blev mer omfattande när både textens författare och den självskadande själv eller professionell kom till tals.

I vår sökning av artiklar har inga bilder visats, därför förekommer inga illustrationer eller fotografier i artiklarna i analysen. Vi valde dagstidningar för att vi ansåg att dessa har en möjlighet att nå en relativt bred och heterogen grupp av läsare. Vår förhoppning var att få en omfattande inblick i hur bilden av fenomenet självskada konstrueras i media.

Vi gjorde till en början sökningar via dagstidningarnas egna sökmotorer, dock upptäckte vi snart att det tidsmässigt var mer effektivt att göra våra artikelsökningar via mediarkivet. Mediarkivet är en fulltextdatabas över ett flertal svenska dagstidningar. Vi använde oss utav sökordet *självskadebeteende**, och fick 165 träffar den 28 oktober 2009 vilket vi ansåg var lite för bred sökning. Då *ätstörning* var ett ofta förekommande tema i artiklarna om självskadebeteende så smalnade vi av sökningen genom att lägga till *Skära**. Vi fick då 44 träffar totalt inom vårt område. Vi valde ut de tidningar som hade flest artiklar som berörde vårt ämne, vilket blev Sydsvenskan, Svenska dagbladet, Göteborgs-Posten och Aftonbladet. Efter att ha läst artiklarna och gallrat ut det som inte var relevant för vår frågeställning så fick vi slutligen 15 artiklar kvar till vår analys. Exempelvis valde vi bort artiklar som berörde behandling av självskadebeteende. Sydsvenskan är en morgontidning och man skriver på sin hemsida att man har Malmö/Lund som sin utgivningsregion. Sydsvenskan har ungefär 311 000 läsare varje dag (<http://sydsvenskan.se/obs/article93896/Om-Sydsvenskan-.html>, 2010-02-11). Svenska Dagbladet är en riksspridd morgontidning med Stockholm som bas. Varje dag når den fler än 500 000 läsare över hela landet (http://www.svd.se/special/svd_info/snabbfakta-om-svd_7364.svd, 2010-02-11). Göteborgs-

Posten är Västsveriges största morgontidning med 630 000 läsare dagligen (<http://info.gp.se/omgp/1.11124>, 2010-02-11). Aftonbladet är en rikstäckande dagstidning, man har cirka 1 208 000 läsare dagligen (<http://www.aftonbladet.se/siffror/>, 2010-02-11)

Texterna

Vår uppsats empiri utgörs av femton nyhets och reportage artiklar som vi valt att dela upp i tre olika grupper. Den första gruppen utgörs av att den självskadande ungdomen som uttalar sig och den andra gruppen består av experter på området så som psykologer, läkare, sjukvårdspersonal och forskare. I vissa fall har dock artikelförfattaren intervjuat både experter och självskadande ungdomar och denna grupp bildar då en tredje uppdelning av artiklarna.

Den första gruppen av artiklar, där den självskadande ungdomen blir intervjuad, utgörs av sju stycken artiklar. Den tidigaste artikel är från 2003 säger i inledningen att självskada är ett obegripligt beteende. Sedan intervjuas en flicka om sina upplevelser och tankar om sitt självskadebeteende. Därefter följer en spridning på årtal för denna grupps publicerade artiklar fram till 2009.

Den andra gruppen av artiklar, som använder sig utav experter, utgörs av sex stycken artiklar. Den tidigaste artikeln i denna grupp är publicerad 2003 och den äldsta är publicerad 2008. Dessa artiklar behandlar självskada som fenomen och man presenterar olika förklaringsmodeller.

Den tredje, och sista gruppen, innefattar två stycken artiklar där både expert och unga självskadande flickor och pojkar kommer till tals. Dessa artiklar är ifrån 2003 respektive 2009. I dessa artiklar ser vi både professionella förklaringsmodeller och individuella perspektiv.

Vi anser att spridningen av artiklarna är tillfredställande ur ett urvalsperspektiv. Vad vi uppmärksammade var att det skrivits få artiklar före 2003. De vi fann hade lite relevans för vår frågeställning eftersom de var med inriktade på att beskriva behandlingen av självskadebeteende. Den tidigaste artikeln som förekom varifrån år 2000 i mediearkivets sökning .

Etiska infallsvinklar

Vetenskapsrådet har sammanställt ett antal forskningsetiska principer avsedda att ge normer för hur god forskning ska bedrivas. Dessa riktlinjer bör beaktas genom hela forskningsprocessen och man kan tala om fyra allmänna huvudkrav: informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet samt nyttjandekravet. I detta avsnitt presenterar vi således de bedömningar vi gjort i vår uppsats.

Information och samtycke beskrivs av Steinar Kvale som att man *"informerar undersökningspersonerna om undersökningens generella syfte"* samt att det är frivilligt att medverka i studien (Kvale, 1997, s 107). Konfidentialitetskravet innebär att *"data som identifierar undersökningspersonerna inte kommer att redovisas"*, vilket också innebär att man skyddar undersökningspersonen genom att ändra namn och identifierande drag vid redovisning av materialet (Kvale, 1997, s 109). Nyttjandekravet innefattar att uppgifter som samlas in får endast användas för forskningsändamål (Vetenskapsrådet).

I vår uppsats är det empiriska materialet artiklar som publicerats i tidningar. Vi har gjort bedömningen att ej kontakta de tidningar, journalisterna eller de personer som intervjuats i tidningarna då vi betraktar artiklarna som publicerat material. Vad beträffar konfidentialitetskravet har vi valt att ej använda författarnas eller den intervjuades namn i uppsatsen. Vårt intresse har inte legat på textförfattarna eller de intervjuade personer som figurerar i artiklarna, utan på vad som sägs och hur det sägs. Artiklarna är dock publicerade och vi kan därför inte garantera konfidentialitet.

De uppgifter vi samlat in, som i enlighet med nyttjandekravet, endast får användas i forskningssyfte upplever vi som en svårighet då vi bifogar en bilaga på vilka artiklar vi använt i uppsatsen och de ligger tillgängliga för allmänheten på internet. Det är bortom vår kontroll om artiklarna skulle användas i något annat syfte i ett senare skede.

Studiens kvalitetsaspekter

Begreppen validitet, reliabilitet och generaliserbarhet är centrala i vetenskaplig forskning. Johansson (2006) menar dock att dessa begrepp vilar på att det finns en objektiv sanning.

Enligt Kvale (1997) kan validitetsbegreppet tolkas som "giltighet" och "sanningen". En vanlig fråga validitet definieras genom är: i vilken utsträckning mäter man det man har som avsikt att mäta? Denna traditionella ansats har dock problematiserats av de postmoderna teorierna då man ställer sig frågan om vad som är sanning. Kunskap idag, menar Kvale, speglar inte verkligheten utan skall betraktas som en social konstruktion av den (Kvale, 1997, s 216). Därav kan man också tala om att sanning skapas i dialog, där sanningsanspråk framträder när olika tolkningar och handlingsalternativ diskuteras. Kvale föreslår att man talar om hantverksskicklighet *"som utvecklas under undersökningen, med ständigt kontrollerande, ifrågasättande och teoretiskt tolkande av upptäckarna"* (Kvale, 1997, s 218). Johansson (2006) menar att vetenskapen inte står fri ifrån sanningskonstruktionerna. Och således inte heller denna uppsats.

Reliabiliteten talar om resultatens tillförlitlighet. Med reliabilitet menas att resultaten ska vara tillförlitliga, vilket innebär att två undersökningar med samma syfte och med samma metoder ska ge samma resultat. Kvale (1997) talar här om att man som forskare bör göra forskningsprocessen synlig för läsaren för att motverka för mycket subjektiv tolkning. Vi har därför, vid redovisningen av resultatet, noggrant försökt presentera vårt sätt att analysera. För att göra det tydligt för läsaren så att denne kan följa våra tankegångar i texten.

Frågan om generaliserbarhet av resultaten i denna uppsats innebär att resultaten skulle kunna tolkas som generella och därmed appliceras på en större mängd. I ett postmodernt perspektiv ersätts sökandet efter universell kunskap av heterogenitet och kontextualisering av kunskap (Kvale, 1997, s 210).

Det är de artiklar vi valt ut som vi vill analysera och tala om. Därav talar vi ej om en större diskurs än den vi finner i de utvalda femton artiklarna. Målsättningen blir således att vidga kunskapen om självskadebeteendets sammansättning, diskurs, i artiklarna och lyfta fram det som är möjligt att tala om.

Analys och tolkning: tillvägagångssätt

Vi började analysen av artiklarna genom att läsa igenom dem ett flertal gånger. Därefter tog vi var artikel för sig och letade efter centrala nodalpunkter som framträdde i texten. Syftet

med detta var att avtäckta diskurser och tydliggöra bakomliggande perspektiv och discipliner så som psykologiska eller sociologiska förklaringsmodeller. Vidare ville vi undersöka om nodalpunkterna kan kopplas till medias konstruerande av kön. Exempelvis fann vi att ordet kontroll upprepades och verkade ha en speciell betydelse. Dock fann vi att ordet kontroll i sig inte kunde sättas som nodalpunkt då begreppet hade en för "svag" betydelse i sig själv och behövdes sättas i relation till flera andra tecken. Därav fann vi att kontroll ingick i ett större tema som vi valde kalla individuell problematik.

En av svårigheterna med att analysera diskurser är att själv distansera sig ifrån diskursen för att få ett utanförperspektiv (Winther, Jørgensen/Phillips, 2000). Detta har vi själva erfarit då vi hela tiden funderat över vår egna historiska och kulturella kontext. Således har vi uppmärksammat och varit kritiska till de självklara förgivetantagande som vi alla bär med oss. Exempelvis reagerade vi inte särskilt nämnvärt på de målande beskrivningarna av flickornas utseende förrän vi funderade på vad följderna av dessa beskrivningar kunde tänkas vara. Vi frågade oss, bland annat, om detta kunde kopplas samman med ett visst sätt att beskriva en typisk "självskadare"? Och som vi tidigare nämnt reflekterade vi över huruvida nodalpunkterna, som utgjorde självskadediskursen, var "könad" och kopplad till flicka och pojke. Vi märkte att vissa ord var "könade" för oss. När vi uppmärksammade vårt förgivetantagande väcktes funderingar om att vissa specifika ord har en särskild innebörd i vår sociala och kulturella kontext, när man talar om flickor, pojkar och självskada.

Tidigare forskning

Forskningsområdet kring självskadebeteende i Sverige är relativt begränsat. De studier vi har funnit har figurerat i uppsatser om ämnet. Vi har även studerat källförteckningar i de publikationer vi funnit för att säkra vår sökning och utforskning som berör vårt ämne självskadebeteende. Därmed har vi upplevt att vi valt relevant forskning till vår uppsats. Nedan följer en genomgång av vårt sätt att strukturera och tolka den tidigare forskningen.

Karin Wreder (2007) beskriver i *"Diskursanalys i praktiken"* att i en forskningsprocess används tidigare forskning som utgångspunkt för ens egna frågeställningar. Den används också till bearbetning och analys och som något att jämföra sina egna resultat med (Wreder, 2007). Winther, Jørgensen och Phillips (2000) talar om diskursanalysen som en teoretisk och metodisk helhet och att man i användningen utav den måste acceptera dessa grundläggande filosofiska premisser.

I samband med sökandet efter tidigare forskning insåg vi att forskningen i sig bestod av olika diskurser. Vi valde att strukturera forskningen efter två typer: en medicinsk/psykologisk och en sociologisk. Detta då vi ansåg det vara av intresse för vår konstruktionistiska ansats samt att det blev tydligt för oss att det talas om självskadebeteende som fenomen på olika sätt inom forskningen. Dock har detta lett till att vår kartläggning av diskurser inom tidigare forskning även analyserats och materialet blir en då del av diskursen.

Likaså har vi valt att ta in forskning som gjorts kring media och mediala produktioner, då vi ansåg det vara av betydelse för vår förståelse av analysmaterialet. Exempel på denna forskning är Anja Hirdmans avhandling *"Tilltalande bilder"* (2001) där hon undersöker synen på kön och media genom att hon granskar Veckorevyn och Fib Aktuellt.

De två största forskningsstudier vi funnit i Sverige är SOU:s rapport ifrån 2004 *"Vad vet vi om flickor som skär sig?"* samt Allmänna Barnhusets bok *"Unga som skadar sig själva"* ifrån 2008. Dessa två studier får speciell betydelse då vi är intresserade av den svenska kontexten. SOU:s rapport ifrån 2004 bygger på intervjuer med personal som kommer i kontakt med självskadebeteende och enkäter besvarade av flickor med självskadebeteende. Allmänna

Barnhusets bok *"Unga som skadar sig själva"* (2008) är ett resultat av en konferens som anordnades i samarbete med Socialstyrelsen.

Vidare har vi använt oss utav Maria Björks idéhistoriska forskning kring självskadebeteende där hon specifikt granskat mediabilden av självskadebeteendet. Karin Johannissons texter har också varit betydelsefulla då hon i sin forskning gör analyser och beskrivningar av kvinnlighet och kön genom historien.

Mediala produktioner

Anja Hirdman (2001) skriver i sin avhandling *"Tilltalande bilder"* att vi lever i en kultur där mediers definitioner av världen är alltmer avgörande. Hon menar att media presenterar bilder av verkligheten som de själva valt bland en mängd olika. Utifrån dessa berättelser formar vi sedan olika sätt att förstå världen på. Medias aktiva roll som konstruktörer och kreatörer av bilder och fenomen ställs inte i fokus, menar Hirdman. Det är snarare blanka projektionsdukar som visar upp tankar och idéer som formats av någon annan, någon annanstans. Här kan man tala om, enligt Hirdman, att media idag alltmer projicerar sin egen världsbild på omvärlden och att medierna skapar sina egna "världar". Mediernas funktion är inte att tillhandahålla objektiva sanningsbeskrivningar (Hirdman, 2001). Medieforskarna Jan Ekecrantz och Tom Olsson menar att de journalistiska texterna snarare reflekterar än visar upp samhällets struktur och politiska kultur. Ekecrantz och Olsson säger att journalisternas makt att beskriva har ökat då man tillsammans med andra olika maktnivåer t.ex. forskare gör moderna lägesbeskrivningar av samhället (Ekecrantz/ Olsson, 1994).

Hirdman (2001) talar här om att media skapar, som hon kallar det, *faktiva* berättelser, där fakta och fiktion blandas för att nå fram och fånga mottagaren. I hennes konstruktivistiska teori ses tidningarnas texter som representationer av verkligheten och man måste då skifta fokus från *vad* medier visar till *hur* mening skapas. Man måste också medvetandegöra att tidningen är med i processen av görandet och skapandet av idéer och fenomen (Hirdman, 2001). Här menar Ekecrantz och Olsson (1994) att det blivit allt svårare att dra gränser mellan journalismens skapelse och den yttre "verkligheten". Dock är detta inte två helt skilda saker, menar de, då verkligheten och återgivningen av den bygger på representationer

av kulturella koder och värderingar som sedan avgör vad som är verkligt och riktigt (Ekecrantz/ Olsson, 1994).

Dock ställs olika krav på olika typer av medier. Nyhetsjournalistik kräver exempelvis objektivitet, saklighet och opartiskhet. Samma krav ställs inte inom veckopress. Men trots detta är båda typerna av press binds samman då de uppvisar likheter i val av ämnen och användandet av experter (Hirdman, 2001).

Bakgrund – två diskurser?

I samband med vårt sökande efter tidigare forskning fann vi att forskningen om självskadebeteende härrör från två olika discipliner som kan beskrivas som två diskurser, vilka vi väljer att kalla psykologisk och sociologisk diskurs. Vi kommer att presentera båda diskurserna då vi funnit att de står i beroende av varandra och att de i många sammanhang kopplas samman.

Psykologisk diskurs

I den psykologiska diskursen finner vi att forskningen är inriktad på att förklara varför man skadar sig själv och olika typer av behandlingsformer. I forskningen talar man om självskadebeteende som något kopplat till speciellt flickor och man individualiserar problematiken. Möjligtvis letar man även efter förklaringar i flickors hem och familjeförhållanden. Man förklarar självskadebeteendet som ett uttryck för en underliggande borderline personlighetsstörning (SOU:2004). Vi finner även att forskningen kring självskadebeteende ofta kopplas samman med ätstörningar, så som anorexi och bulimi. Man finner likheter i hur fenomenet yttrar sig, dvs. att man tillfogar sig själv skada och det finns ett behov av att ha kontroll över den egna kroppen. De psykologiska förklaringsmodellerna, som vi nedan kommer att förklara närmare, innefattar oftast psykodynamisk teori och anknytningsteori där man menar att självskadebeteende handlar om *kontroll* och *självbestraffning*.

Självskadebeteende

Terminologin inom det psykologiska självskadeområdet är inte enhetlig bland forskare runt om i världen då fenomenet inte fått en fastlåst definition.

Den amerikanska psykologen Armando Favazzas definition är dock framträdande och är den definition som de studier vi har läst refererar till. Han har arbetat med att klassificera självskada för att finna gemensamma definitioner för begreppet. Han skiljer självskadebeteende ifrån självmordsförsök och menar att det i de flesta fall har mycket litet att göra med självmordsbenägenhet. Favazza menar att självskada är *"avsiktlig förstörelse eller förändring av den egna kroppsvävnaden utan medveten självmordsavsikt"* (Wallroth/Åkerlund, 2002, s10).

I Favazzas *"Bodies under siege"* (1996) används följande klassifikationssystem:

Kulturellt sanktionerat självskadande

- Ritualer
- Sedvänjor

Avvikande- patologiskt självskadande

- Grovt
- Stereotyp
- Måttligt/Ytligt

Tvångsmässig

Episodiskt

Repetitivt

Vid kulturellt sanktionerat självskadande skadar man sig själv eller låter andra göra det (Wallroth/Åkerlund, 2002). Det handlar om ritualer och sedvänjor för att anpassa sig till den sociala gemenskapen. Ritualerna och sedvänjan är djupt förankrade i traditioner och religioner. Exempel på ritualer för inträde i vuxenlivet ser vi i omskärelse av judiska pojkar. Vidare, i en mer modern kontext, kan man tala om piercing och tatuering som en kulturellt sanktionerad självskada. Denna typ av självskada är alltså något socialt accepterat och inget stigmatiserande i samhället.

Vid avvikande- patologiskt självskadande rör det sig om psykiska störningar. Här finner vi en indelning i undergrupper som bygger på graden av självskada. Det som är det mest förekommande, och det vi kommer att förhålla oss till i vår uppsats, är *episodisk* och *repetitiv* självskada inom den måttliga och ytliga graden. Den vanligaste episodiska, ytliga och impulsiva självskadorna är hudskärning och hudbränning. Dessa handlingar utförs när exempelvis ångest, avvisande eller separation uppstår (SOU:2004). Det episodiska kan övergå till ett repetitivt självskadebeteende, vilket innebär att det övergår till ett automatiskt beteende och blir då en vanemässig reaktion på störande inre eller yttre stimuli. Beteendet beskrivs då ofta som ett "beroende" av individen själv.

Självskada och självskadebeteende kan alltså konstrueras och yttras på olika sätt och är ett komplext fenomen. Enligt Allmänna Barnhusets rapport om självskadebeteende diskuteras det om självskadande beteende är en kategorisering som ringar in ett specifikt problem eller om begreppet rymmer flera olika slags problem. Man hävdar dock att beteendet bör betraktas som ett eget psykiatriskt syndrom men i de vanligaste diagnostiska manualerna (DSM-IV och ICD10) ingår inte denna kategori för närvarande. Favazza menar att den repetitiva formen av självskada bör betraktas som impulskontrollstörning och då ingå separat i DSM-systemet (SOU:2004). Däremot har begreppet självskadebeteende utvidgats och i Storbritannien och WHO inkluderas numera alla former av självskadebeteende i betäckningen Deliberate Self-Harm (DSH). I denna betäckning avstår man dock från att bedöma med vilken avsikt handlingen utförts i. Betäckningen Deliberate Self-Harm blir ett samlingsnamn där alltifrån avsiktligt livshotande handlingar till icke livshotande (Allmänna Barnhuset, 2008).

Flickan som självskadande

I Allmänna Barnhusets rapport (2008) menar man att det oftast är flickor som skadar sig själva, medan pojkar istället använder andra former av utagerande beteenden. Detta bekräftas av studier som visar att beteendet är betydligt vanligare bland kvinnor än män (Wallroth/ Åkerlund, 2002). I "*Vad vet vi om flickor som skär sig*" (2004) sägs det att tonåren är en tid när förändringen i den egna kroppen och omgivningen i den egna kroppen utsätter flickor för stor press. Tonåren, adolescensen, är en tid då det kan vara svårt att sätta ord på

egna upplevelser och sortera tankar och känslor. Man refererar till den amerikanska psykologen Mary Pipher som säger att flickor i tonåren ofta har svårigheter att utveckla en sund självkänsla. Flickorna som skadar sig själva saknar sannolikt flera och mer effektiva strategier för att handskas med sin stress. De har mindre egen inre styrka och svagare yttre stöd, menar Pipher (SOU: 2004b, s 13).

Självbestraffning, kontroll och depression

Wallroth och Åkerlund (2002) skriver att den typiska skäraren skär sig när hon känner sig sviken eller övergiven av sina föräldrar. Vidare säger de att många som skär sig har varit utsatta för svåra separationer och övergivanden. Man talar också om att man kan ha varit utsatt för trauma så som exempelvis sexuella övergrepp under barndom. Genom att upprepande skära sig kan det ses som ett försök att bearbeta tidigare trauman. Skärsåren i sig blir en form av symbol för de tidiga "håligheterna" man har med sig ifrån barndomen. Det blir ett sätt att synliggöra sin inre smärta och göra den verklig. De som skär sig, menar man, känner känslor av överklighet, emotionell avtrubning och främlingskap för sig själva. Man vill komma ifrån känslan av utanförskap och avstängdhet genom att skada sig själv (Wallroth/Åkerlund, 2002).

Även i SOU:s rapport (2004) talar man om att trauma i tidig ålder kan utlösa ett självskaumbeteende i tonåren då man har en ökad benägenhet för avskärmning. Upprepade fysiska angrepp, som barn inte har möjlighet att försvara sig emot, antas leda till lagring av aggression och vrede som i tonåren kan riktas mot den egna kroppen. Att bestraffa sin egen kropp kan således bli ett sätt att hantera svåra upplevelser och det blir en kontrollerbar överlevnadsteknik. Man talar också om att skära sig är ett dramatiskt sätt att be om hjälp i en outhärdlig känsla av hjälplöshet och ensamhet. Vidare säger man i rapporten att självskaumbeteende kan börja som en harmlös olyckshändelse och man upptäcker att det ger en känsla av lättnad och befrielse (SOU:2004).

Studier visar också ett samband mellan menstruationsperioder och perioder med ökad hudskärning (SOU:2004). Wallroth och Åkerlund (2002) tar upp en psykoanalytisk teori om att skärandet är ett sätt att bearbeta omedvetna konflikter kring könsorganet och

menstruationen. Man knyter skärandet till utvecklingsmässiga problem då man skär sig för att kunna kontrollera blodet, vilket man inte kan vid en menstruation.

Det finns en samstämmighet i att se självskadebeteende som ett försök i att reglera sina känslor. Vissa individer, med självskadebeteende, har svårt att uttrycka sin ilska och vänder den mot sig själva. Enligt Åkerlund och Wallroth (2002) kan man tala om masochistiska personligheter och man menar att på grund av en omedveten skuld känsla bestraffar man sig själv. Inte för att man älskar smärta och lidande, utan för att man har en medveten eller omedveten förhoppning om att de skall rädda dem från att bli övergivna eller bestraffade av andra.

Att självskadebeteende är något som uppträder som komplikation vid psykisk störning, anses allmänt känt, menar man i Allmänna Barnhusets rapport (2008). Den vanligaste diagnosen som omnämns är depression och med depression följer ofta ångest. Att skära sig, skulle man följaktligen kunna se som ett sätt att dämpa ångest.

Sociologisk diskurs

I denna diskurs finner vi att man har en ifrågasättande hållning gentemot att förklara självskadebeteende ur ett individuellt perspektiv. Vi har funnit att det torde finnas fler förklaringsmodeller till självskadebeteende, där fokus ligger på genus, samhälle och mediala konstruktioner av verkligheten. Exempelvis hörs röster om att psykiatrin, tillsammans med sin diagnostiska möjlighet, gör flickorna som skadar sig själva till "sjuka" flickor. Sociologin talar om att man då ignorerar den sociala erfarenheten av kroppshat. Man talar om begrepp såsom *identitetskapande, kroppen, kvinnlighet* och *ungdom*.

Flickan och historien

Idéhistorikern Maria Björk skriver i antologin "*Den mediala döden*" (2008) att borgerligheten, vid det förra sekelskiftet, odlade ett kvinnoideal där kvinnan skulle vara tyst och stillsam. Kvinnan skulle även stå för känslsamhet och intuition för att komplettera

mannens intellekt. Historiker, menar hon, har tolkat hysterin som en förstärkt och förvrängd form av detta kvinnoideal.

Idéhistoriken Karin Johannisson talar om att det uppträdde en våg av självdestruktivitet bland flickor efter 1800-talet. Johannisson (1997) skriver om att historiker och sociologer har påvisat att teorier om kvinnokroppens historia omformats i skilda sociala och kulturella sammanhang. Samhället har varit en arena för olika kontrolltekniker, dvs. underordning av det kvinnliga könet. Johannisson (1997) menar att självförnekelse ofta inleds i tonåren, vilket gör att man även måste belysa det kvinnliga vuxenblivandet. Professor Tore Hällström talar i antologin *Kön och ohälsa* (1996) om att flickors självkänsla minskar i adolescensen då den är kopplad till den kroppsliga utvecklingen. Tonåriga flickor ser ofta negativt på sin kropp och detta, menar Hällström, kan kopplas samman med rådande kroppsideal. Johannisson (1997) talar då om att riktning och bekräftelse är viktigt i vuxenblivandet och saknas detta kan negativt beteende användas som identitet för att inte tappa orienteringsförmågan. Johannisson beskriver det som att "existensiella bristtillstånd" gör att flickan stiger in i andra "verkligheter" där hon finner viss form av trygghet.

Vidare beskriver hon ett så kallat utifrånperspektiv dvs. hur samhället upplever flickornas verklighet. När dåtidens flickor trädde ur sin förväntade sociala roll, köns- eller klassposition rapporteras det om att det skapade en social oro och i något fall epidemiska beteenden. Kyrkan hade en maktposition i samhället samtidigt som medicinen började få en alltmer framträdande betydelse, vilket gjorde att dessa två konkurrerade om dårskapens karaktär. Att isolera dessa flickor från omgivningen var i allmänhet en första åtgärd.

När man studerar flickornas egna identitetssökande inre processer och inte fokuserar på religiösa, medicinska eller sociala diagnoser så framkommer andra förklaringsmodeller, menar Johannisson (1997). I ett dåtida samhälle präglad av patriarkalisk auktoritet var utrymmet litet för att kunna utveckla en egen kvinnlig identitet. Extas och dvala blir ett uttryck för kvinnans inre processer. Flickorna utvecklar en ny kvinnlig identitet som en revolt mot den rådande kvinnliga identiteten (Johannisson, 1997).

Identitetsskapande, kroppen och media

Maria Björk (2008) frågar sig varför självskadebeteende uppmärksammas stort i dagens samhälle. Samtidigt talar hon om dagens tillgänglighet av skönhetsoperationer och hon drar paralleller till nutidens tv-program som visar plastikkirurgi på bästa sändningstid och menar att det finns en gemensam nämnare: skärandet i den egna kroppen. Liknande koppling gör även sociologen Liz Frost i sin bok *“Young women and their body”* (2001) då hon menar att även den äldre generationens kvinnor, uttrycker samma identitetsproblem som unga flickor genom kirurgiska ingrepp så som exempelvis ansiktslyftning. (Björk, 2008 i Nilsson/Persson (red))

Kroppen, menar Björk, har kommit att bli allt viktigare i hur kvinnan värderar sig själv. Bakgrunden ligger i det postmoderna samhällets utseendefixerade, ytliga och oändligt föränderliga karaktär. Kvinnokroppen är idag inte enbart en kropp, utan en form av framsida, fasad, ett språk för identiteten. Björk (2008) menar att man måste förstå självskadebeteende i relation till debatten kring anorexia nervosa på 80- och 90-talen då media fick massiv kritik kring hur man framställde den unga kvinnokroppen. Skönhetsidealen som växte fram var tydlig, kvinnokroppen skulle vara smal. Paradoxalt nog menar Björk, uppmärksammade man samtidigt unga flickor som led av anorexia.

Tesen om att kroppen kan förstås som ett språk kan då alltså även kopplas till självskadebeteende, även om denna typ av beteende svarar mot nya kulturella teman. Idag är det inte längre legitimt att uppmana unga flickor till att banta och Björk talar om att vi lever i en ”postanorektisk” tid. Björk menar att man istället kan tolka medias uppmärksammande av ungdomskulturens ”alternativa” livsstil, som ett nytt tema. Här finner Björk i det mediala utrymmet återkommande begrepp så som utanförskap och avståndstagande mot allt som uppfattas som kommersiellt och mainstream. Nya kommunikationsmöjligheter, så som internet, har skapat mötesplatser för den ”alternativa” kulturen och ger också möjlighet till skapandet av utförskap som livsstil. Internet gör det också möjligt att vem som helst kan anamma livsstilen.

Allmänna Barnhuset (2008) skriver att relationer får en annan innebörd när vi idag via tekniska hjälpmedel umgås på ett annat sätt. Via internet, SMS och chatt är människan mer lösgjord från en nära gemenskap och gemensamma värderingar. Den ökande

individualiseringen påverkar oss själva och vår identitetsbildning. Man menar att sådant som tidigare var självklart är idag ifrågasatt och individen förväntas ta självständig ställning till en alltmer ökande mängd information (Allmänna Barnhuset, 2008).

Maria Björk (2008) pekar återigen på medierapporteringen när hon säger att förklaringsmodellerna till självskadebeteende är begrepp som stress och ångest. Björk finner det då intressant att i beskrivningen av självskadande unga flickor är konstruktionen av sjukdom central. Den självskadande utmålas som det moderna samhällets offer i en verklighet som är hård och tuff, där den "alternativa" livsstilen är starkt sammankopplad med destruktivitet och oförmågan att göra något åt sin situation. Björk (2008) finner dock att den kvinnliga kroppen kan berätta något om vår samtid .

Dessa teorier och forskningsresultat som vi ovan presenterat, härrör ifrån olika vetenskapliga ansatser. Den psykologiska forskningen skiljer sig ifrån en sociologisk forskning på så vis att den använder sig utav individuella förklaringsmodeller, så som exempelvis olika typer av psykiska störningar och diagnoser. De sociologiska förklaringsmodellerna talar här om samhället och medias påverkan. Man talar också om sociala könsroller som vi konstruerar och införlivar. Dessa olika vetenskapliga discipliner har olika sätt att utveckla ny kunskap, vilket bör tydliggöras, när vi använder oss utav den.

Resultat och analys

I denna del kommer vi att presentera de resultat vi kommit fram till i vår diskursanalys av de femton utvalda artiklarna. Läsningen av artiklarna har visat på tydliga kopplingar till den forskning vi tidigare beskrivit och därför valt att även strukturera vår analys på liknande sätt, dvs. genom att strukturera teman som härrör ifrån respektive vetenskaplig disciplin. Vi kommer därav genomgående i vår resultatredovisning visa de kopplingar vi sett till tidigare forskning och den socialkonstruktionistiska teorin. Analys sker således löpande i texten.

De *teman* som vi fann vara mest centrala i den mediala diskursen och de vi förhåller oss till är *individuell problematik* samt *identitet*. Under dessa rubriker finner vi ett antal *nodalpunkter* som knyter samman diskursen genom artikulation, dvs. orden får en betydelse då de sätts i relation till andra ord. Följande bild illustrerar de ord som varit framträdande i de femton artiklarna vi analyserat:

Självskadebeteende

Psykologiskt tema om:

Individuella problematiken

ångest
sjukdom
psykisk diagnos
kontroll
beroende

Sociologiskt tema om:

Identiteten

flickan
utseende
grupptillhörighet
trend
oförståddhet

den alternativa diskursen:

pojkar

Vi har valt att kalla den professionella yrkeskåren som framträder i artiklarna för de titlar de innehar, så som forskare, psykologer och sjuksköterskor. När de unga självskadande själva kommer till tals i artiklarna kallar vi dem flicka eller pojke. En tredje grupp som också framkommer i artiklarna är föräldrar och anhöriga, vilket också är benämningen vi använder oss utav. I annat fall är det journalisten som talar. Nedan presenteras de teman som vi fann mest dominerande.

Individuell problematik

Det dominerande temat, handlar om att beteendet beskrivs i de utvalda artiklarna som ett *individuellt problem* då förklaringsmodellen är psykologisk och riktad mot den självskadande individen. Det är i individen som problematiken finns. Den första nodalpunkten, **ångest**, förekommer i elva stycken artiklar och blir således en central punkt där andra ord, så som diffus smärta och inre kaos, positionerar sig kring nodalpunkten. Ångest är den mest förekommande orsaksförklaringen av självskadeproblematiken och man talar om det som att skärandet är ett sätt släppa ut ångesten.

I en artikel säger exempelvis en sjuksköterska att syftet med skära eller bränna sig:

”är att lindra ångest och må bättre” (artikel 9)

En flicka, som själv skrivit artikeln, beskriver det som att hon skär sig för att:

”fly den ångest och panikångest som jag led och lider av” (artikel 13).

Samma flicka säger även:

”det var som en avledningsmanöver, för att tvinga mig själv att fokusera på något annat än ångesten”.

Runt nodalpunkten ångest, som både flickor och professionella använder sig av, finner vi också fler beskrivande ord som ingår i det diskursiva fältet.

En psykolog som intervjuas talar om att det är vanligt att personer med självskadebeteende skär sig för:

"... att synliggöra den lite diffusa inre smärtan" (artikel 3).

En annan flicka talar om att:

"det var bara kaos inombords" (artikel 1)

När hon försöker beskriva den ångest hon kände. Flickan säger att hon inte visste varifrån ångesten kom och menar att det handlar om en allmän psykisk ohälsa.

För att förklara hur det kan fungera ångestdämpande att skära sig själv menar en flicka att:

"När man har grov ångest så känns smärtan fysisk, och då är det mycket lättare att förflytta den smärtan till någon annanstans, till exempel till handleden genom att skära sig där." (artikel 13)

Flickan säger att denna smärta blir mer logisk för henne, än den som är oförklarlig, inombords.

En annan flicka talar om hur hon känner skuld känslor för det hon gör, men att det är svårt att komma ifrån det. Exempelvis skriver hon att:

"När ångesten river och tillvaron känns kaotisk vet jag ju att det finns något jag kan göra just då som stänger av orkanen i huvudet". (artikel 5)

Armando Favazzas (1996) klassifikationssystem, där handlingen utförs för att dämpa ångest, avvisande eller separationer förekommer som en självklar förklaring till självskada. I artiklarna finner vi att man använder sig av en rådande psykologisk förklaringsmodell. Enligt Payne (2002) kan man tala om att vi skapar antaganden baserat på gemensam kunskap där överenskommelsen blir sanning och diskursen är således fast etablerad. Ångest och självskada hör samman och blir således en befäst sanning i de artiklar vi funnit. Kopplat till Foucaults maktbegrepp är det expertens definition som är sanningen.

Utestängningsprocedurer blir tydliga när man inte visar andra definitioner av vad självskadebeteende är än den rådande psykologiska förklaringsmodellen (Foucault, 1993).

Artiklarna visar även den unges individuella problematik. I en artikel intervjuas en forskare, som uttalar sig om orsakar till självskadebeteende och menar att:

”avgörande är istället individens självkänsla och förmåga att hantera känslomässiga problem” (artikel 3)

Det handlar om, menar forskaren, att barnet kan ha blivit utsatt för något under tidig ålder. Och detta har skakat om personens livsvärld.

En flicka bekräftar det forskaren ovan säger när hon uttalar sig i en annan artikel:

”en traumatisk händelse hade inträffat i familjen och jag blev orolig och deprimerad” (artikel 5).

En andra nodalpunkt som framträder i diskursen om den individuella problematiken är att artiklarna talar om **psykiska diagnoser** och sjukdomsförklaringar. Också här kan vi se experter uttala sig utifrån ett perspektiv som ser självskadebeteende som en komplikation vid psykisk störning. Således produceras kunskap i artikeln om att det kan finnas ett samband mellan psykisk störning och självskadebeteende.

En överläkare på en borderline enhet säger att:

”De som skadar sig själva mår dåligt och kan vara deprimerade. Jag har svårt att se att en frisk person skulle välja den extrema smärta det är att skära sig för att väcka uppmärksamhet.” (Artikel 12)

Dock finner vi även en viss tveksamhet i artiklarna gällande sambandet mellan självskada och psykiska diagnoser. Man kan tala om att tecknet är en så kallad flytande signifikant då det inte är fastlåst att självskada är en psykisk störning, och man kan därmed resonera kring det. I den tidigare forskningen fann vi att man inte betraktar självskada som egen diagnos (SOU:

2004). Däremot, ingår självskada i klassifikationssystemet Deliberate Self-Harm. Vi ser att artiklarna också lutar sig mot sjukdomsförklaringar och diagnostisering. Fyra artiklar tar upp diagnoser så som borderline, depression, schizofreni. I sju artiklar drar man även paralleller mellan ätstörningar och självskada. En flicka säger att:

”Så småningom fick jag behandling för min anorexi. När jag var tvungen att äta fick jag hitta ett nytt sätt att ta kontrollen och bli av med ångesten. Därför skar jag mig allt oftare.”
(artikel 12)

En tredje nodalpunkt är begreppet **kontroll** och förekommer i sex artiklar. Förklaringarna i dessa sex artiklar innehåller beskrivningar om att genom att skada sig själv infinner sig en känsla av kontroll hos individen. Denna förklaring ser vi också i Wallroth och Åkerlunds forskning (2002) om att självskada är ett sätt att reglera och således kontrollera sin psykiska smärta.

En flicka talar om att hon fick en tanke om att skada sig själv när hon satt ensam vid köksbordet och läste. Hon hade under en tid känt att livet var tungt och plötsligt plockade hon fram familjens köksknivar:

”Visst gjorde det ont – det gör alltid ont när jag skär mig – men det var ju smärtan jag ville åt. Till skillnad ifrån allt annat som gjorde ont inom mig, var det här en smärta som jag kunde förstå och kontrollera själv.” (artikel 1)

När flickan själv beskriver sin smärta ser vi likheter med den förklaringsmodell vi även sett hos Wallroth och Åkerlund (2002) då de talar om att självskada kan börja som en harmlös händelse. Bilden av den självskadande flickan blir därmed trovärdig, då dessa idéer om verkligheten delas av flera, i en gemensam uppfattning.

En fjärde nodalpunkt i temat om individuell problematik handlar om att självskada ses som ett **beroende**, dvs. att personerna upplever att det är svårt att sluta skära själv när man väl har börjat med beteendet. Fem stycken artiklar beskriver att flickornas handlingar och

beteenden blir till repetitiva mönster. Favazzas studie blir här synlig då man talar om återupprepningen som en reaktion på det Favazza kallar "inre och yttre stimuli" (SOU: 2004). I en artikel är det en verksamhetschef på Barn och Ungdomspsykiatrisk-enhet som talar utifrån sin erfarenhet av självskadebeteende. Verksamhetschefen menar att självskadebeteende inte är något nytt, men att det idag förekommer som ett tydligt alternativ för ungdomar. Bland annat talar verksamhetschefen i artikeln om att:

"Vi uttrycker allt fler känslor genom att straffa eller belöna kroppen. För många som skär sig blir det till en vana, ett missbruk, där man flyr de verkliga känslorna." (artikel 12)

I en annan artikel talar en flicka om skillnaden av att vara vid liv och att verkligen leva. Hon menar att i ett liv där rakbladet är ens bästa kompis är livet inte fritt, utan snarare styrt av ett beroende:

"Det är inget fritt liv, för man är så fast i att skada sig själv. Det blir precis som ett beroende."(artikel 13)

Vad som tydligt framträder i temat individuell problematik är hur individen själv bär näring åt sitt beteende. Konstruktionen blir således att det är i individen problematiken finns. De begrepp vi funnit, ångest – sjukdom – diagnos – beroende, talar om hur media väljer att visa bilden av den psykiskt sjuka flickan, den onormala, det annorlunda, eller med Foucaults begrepp: det vansinniga. Även om det inte uttalas i artiklarna så tolkar vi det som att flickan som skadar sig själv ställs indirekt, med sitt beteende, i relation till det som är normalt beteende, dvs. att inte skada sig själv.

Konstruktionen visar också hur individen själv, när hon får tala, talar utifrån den rådande forskningens psykologiska diskurs om att det inte är självmord som är den huvudsakliga avsikten med handlingen. Exempel ser vi när en flicka uttalar sig i en artikel och refererar till studier:

"Jag har aldrig velat ta livet av mig när jag skurit mig, och undersökningar har visat att mycket få tjejer har det målet med sina självskador." (artikel 13)

Identitet

Det andra temat som framträdde i de utvalda artiklarna var hur man talade om självskada utifrån individens sammanhang och identitet. Här kan man tala om att diskursen talar med ett annat språk än det vi tidigare presenterat. Man talar framförallt om ett kön, och det är flickan. Beteendet är således könat och som första och främsta nodalpunkt finner vi **flickan**. Förklaringsmodellerna kopplas inte enbart till individen utifrån ett psykologiskt perspektiv, utan här kan vi identifiera förklaringsmodeller som också härrör i vetenskap som behandlar kön och struktur. Som den andra nodalpunkten i detta tema finner vi **utseende**. Beskrivningar av en flickas utseendet ser vi i fem artiklar. Två av dessa handlar om samma flicka med självskadebeteende. Här ger artikeln en talande och tydlig bild av flickans utseende och hur den kopplas samman med hennes sätt att vara och identitet.

”Hennes svart-vitfärgade hår hålls tillbaka av ett brett, silverfärgat diadem, hon har en zebrarandig topp med revor i, rosa svart kjol och svarta tajts. Hennes hy ser förunderligt mjuk och slät ut.” (artikel 15).

Flickans utseende sätts i fokus i början av artikeln. Därefter talar artikeln om för läsaren att flickan, trots sitt utseende, uppfattas som skärpt. Flickans psykiska instabilitet är dock något centralt i artikeln. Samtidigt vill man ge flickan en beskrivning av att leva ett ”normalt” liv, där hon trots allt, inte är särskilt olik någon annan, när det gäller hennes personliga egenskaper.

”Men hon är förstås mycket mer än psykiskt sjuk och nykter drogmissbrukare. Hon är en ung kvinna som älskar sambon och sina fem katter, gillar att umgås med vänner och att festa – men det har blivit mycket mindre av det på sistone.”
(artikel 15)

I artiklarna framställs flickan som den onormala och de runtomkring henne uppfattas som det normala och de beskrivs som ”ickesjuka”:

”Vid sidan om uppståndelsen på biblioteket väntar sambon och hennes killkompis. Ingen av dem är sjuk, båda har erfarenhet av arbete inom psykiatri.”
(artikel 11)

Belysningen av utseendet i artiklarna kan ytterligare problematiseras och kopplas samman med Maria Björks idé om det postmoderna samhällets utseendefixerade, ytliga och ständigt föränderliga karaktär (Björk, 2008, i Nilsson/Persson, red.). Här visas tydligt hur kvinnokroppen och utseendet i artiklarna är ett språk för identiteten genom att det uppmärksammas. Och läsaren tillåts att tolka hur vi skall förstå språket, dvs. att läsaren själv får en visuell bild av hur en psykisk sjuk kvinna ser ut och upplevs. Vi förstår också detta som ett uttryck för hur makt utövas. Foucault menar att individer självmant anpassar sig till rådande normer, då vår omgivning talar om för oss vad som gör oss lyckliga. Vid uppmärksammandet av dessa flickors utseende och person i relation till deras självskadebeteende tolkar vi det som att det finns ett krav på normalitet. Denna normalitet görs synlig genom underförstådda kopplingar av hur en ”normal” flicka ser ut och fungerar. Till exempel visas en bild av hur en som är psykiskt sjuk klär sig och således får vi kunskap om vad som inte är normalt.

Samtidigt riktas det en viss kritik i artiklarna mot att flickors utseende och deras sätt att vara kopplas samman. Man menar att det är media som skapar bilder som är svåra för flickan att identifiera sig med. I en artikel intervjuas en politiker som uttalar att hon känner att bilden av flickor i dagens samhälle måste förändras:

”Medierna, kläindustrin, nöjesbranschen, reklamakarna alla visar upp en bild av unga flickor som snälla, behagliga och förföriska. Det underliggande budskapet är hela tiden att man som flicka måste anpassa sig och att man aldrig duger som man är” (artikel 2)

Även om flickan här får stöd i att hon utsätts för en medial produktion, så görs hon ändå till offer för samhällets tryck. Här gör det sig gällande att i det historiska och kulturella sammanhanget vi lever i så är flickans roll given och förutbestämd. I en artikel uttalar en

psykolog sig utifrån en enkät som gjorts på över 5000 ungdomar. Enkätens konstaterande är att självskadebeteendet bottenar i både stress och oro. Psykologen menar då att:

”Tjejerna är stressade över de krav de ställer på sig själva, och som omgivningen ställer. De känner oro över sin ekonomi, bostadssituation och framtiden. Inte minst den bild av unga tjejer som förmedlas i medierna bidrar till att skapa orimliga förväntningar på hur man ska vara” (artikel 10)

Politikern och psykologens konstaterande blir här ett tillägg till diskursen om att flickors självkänsla bygger på hur samhällets förväntningar ser ut. Detta kan vi koppla samman med Karin Johannissons teori om samhälliga kontrolltekniker (Johannisson, 1997). Underordningen av det kvinnliga könet sker då flickan inte klarar de förväntningar som samhället har, då de ställs, underförstått, i relation till det manliga könet. Självskadebeteendet kan således tolkas som att det både är förståeligt och en ursäkt då flickan har en underordnad position i samhället.

En tredje nodalpunkt i temat om identitet finner vi **grupptillhörighet**. I sju stycken artiklar ser vi beskrivningar av ungas behov av tillhörighet och man väljer också att belysa i vilken kontext den unge befinner sig i. Således kan man tala om att man här konstruerar vikten av att ha ett tryggt socialt sammanhang för att hantera den svåra tiden adolescensen innebär. I artiklarna talar man också om att självskadebeteendet i sig kan vara ett sätt att visa sin tillhörighet. Under puberteten är det viktigt att tillhöra en grupp. Detta då pressen idag är större på ungdomar. En sjuksköterska beskriver att hon sett en ökning av fenomenet på senare tid. Hon talar om att:

”Att skära sig kan vara ett sätt att visa tillhörighet, via nätet är det lätt att få kontakt med andra som gör samma sak” (Artikel 9)

I en annan artikel talar en anhörig om det vuxit fram en subkultur kring självskadebeteendet. Unga flickor kallar sig, på olika forum på nätet, för mentala naturkatastrofer, vingklippta änglar och blodsyrtrar. Han menar att:

”Grunden är den samma som i alla ungdomskulturer: en känsla av utanförskap, att man är annorlunda, sticker ut, vägrar vara som alla andra. Och samtidigt har ett starkt behov av tillhörighet och att kunna spegla sig i andra som man betraktar som likasinnade. Det finns många ungdomar som mår kasst och som förenas i det” (artikel 11)

En annan flicka talar om vikten av att inte känna sig helt tokig och att hon via internet har en hemsida där hon delar med sig av sina innersta känslor. Hon uppfattar detta som ett stöd då hon säger att:

”Det är skönt att veta att det finns fler som håller på så här och att man inte är helt tokig.” (artikel 1)

Då sammanhanget runt den unge belyses i dessa artiklar kan man tala om att man lyfter fram en bild av att miljön runt flickan har betydelse för beteendet. Flickans alternativa livsstil förs fram. Artiklarna konstaterar att de unga känner gemenskap i utanförskapet och destruktiviteten. Också här kan man utläsa hur flickorna själva integrerat en identitet av att de är annorlunda och inte helt normala.

En politiker uttalar sig i en av artiklarna om att det är av intresse att lyfta fram vad det är för miljö flickorna rör sig i. Hon menar att det saknas kunskap inte bara om behandlingsformer kring självskadebeteende, utan också kunskaper om vad för miljö flickorna rör sig i:

”Hon tror nämligen inte bara att flickornas psykiska ohälsa handlar om individuella svårigheter, utan också om den miljö som de rör sig i” (artikel 2)

Som fjärde nodalpunkt identifierar vi begreppet **trend**. I en artikeln beskrivs självskadebeteende som en uppåtgående trend, man skriver om att flickor smittar varandra och att beteendet ökar.

”Barnsäkerhetsdelegationen i våras redovisade statistik som visade på en ökning av antalet flickor som vårdas på sjukhus för självskador” (artikel 2)

I en annan artikel talar om att rapporter visar på dramatiska ökningar och en verksamhetschef på Barn och Ungdomspsykiatriska avdelning menar att en förklaring till detta tordes vara internet.

"Allt fler unga skadar sig själva och ökningen är dramatisk" (artikel12)

"Bland annat sprids det via internet och kompisar emellan" (artikel 12)

En anhörig i en artikel talar om:

"På mötesplatser på internet, via kompisar och på festivaler möts ungdomar och smittar varandra med självskadebeteendet" (artikel 11)

Samtidigt som man talar om att det skett en viss ökning av fenomenet så talas det om att man i dagens kultur släpper fram berättelserna på ett nytt sätt. Här ser vi att artiklarna är med i processen av skapandet av självskadebeteende. Artiklarna uttrycker att beteendet ökar och på så vis vill artiklarna ge oss en reflektion av "verkligheten". Den onaturliga handlingen att skada sig själv, blir i artiklarna, något mer naturlig och självklar genom att man pratar om ökningen och den självskadandes identitet. Kopplar vi återigen in Foucaults (1993) teori om vansinne och förnuft visar det sig gällande att artiklarna tar till sig den vansinniges historia och gör den förståelig genom att förnuftsmässigt förklara den. D.v.s. att artiklarna beskriver den självskadandes historia och låter experter förklara den så att den blir förestålig för läsaren.

Karin Johannissons beskrivning av hur samhället upplever flickornas verklighet, ett så kallat utifrånperspektiv, kan vi också koppla till våra artiklar. Hon beskriver ur ett historiskt perspektiv hur flickorna trädde ur sin av samhället förväntade sociala roll, kön eller klassposition och detta ledde till en social oro (Johannisson, 1997). Då artiklarna använder begrepp som trend och ökning skapas även här en form av social oro. Artiklarna menar också att det finns en risk för epidemiskt beteende. Kopplar vi då detta till dåtidens flickor så kan man möjligtvis tala om att flickornas verklighet återupprepar sig. Flickan görs både till något man vill förklara och förstå förnuftsmässigt, men också något som hotar och ger en social oro eftersom hon träder ur sin förväntade roll.

En femte nodalpunkt i temat är **oförståddheten** de unga uttrycker. I åtta stycken artiklar talas det om att självskadebeteende bemöts med oförstånd och rädsla.

En flicka beskriver att hennes problem började i högstadiet och att skolan uppmärksammade hennes problem och ordnade så att hon fick kontakt med en ungdomspsykiatrisk mottagning. Flickan säger att personalen där var vänliga, men:

”Jag uppfattar det som att de inte tog mig på allvar. Att de trodde att jag bara ville ha uppmärksamhet.” (artikel 12)

I samma artikel talar en verksamhetschef på en Barn och Ungdomspsykiatrisk mottagning om att psykiatrin varit dålig på att fånga upp självskadebeteendet.

”Man har av okunskap reagerat med ilska. Ungefär som man tidigare gjorde med anorexi – det är ju bara att äta” (artikel 12)

En flicka talar om att hur hon upplevde en ilska ifrån sina föräldrar när de upptäckte sårn på hennes armar. Hon säger att det blev fruktansvärt arga och frågade hur hon kunde göra så mot dem. Båda hennes föräldrar tyckte att hon var självisk när hon skadade sig själv eftersom hon struntade i om hon gjorde dem illa. Om detta säger flickan:

”Man jag skär mig inte för att skada dem. För mig är det ett sätt att överleva! Jag skulle själv aldrig kunna säga till en person som skär sig att sluta, eftersom det kanske är det enda hon eller han har som hjälper mot ångesten” (artikel 1)

En politiker i en artikel svarar på frågan om varför samhället inte lyckas hjälpa flickorna genom att säga:

”Jag tror att det är ganska svårt att möta och obehagligt för vårdpersonalen att möta de här patienterna.” (artikel 2)

Med hjälp av Foucaults uteslutningsprocedur kan man göra kopplingar till flickors uppfattning om att inte bli förstådda. De självskadande handlingarna och de ungas egen röst

räknas inte till förnuftets förklaringar. Därav kan man möjligtvis tala om att de unga känner sig uteslutna och oförstådda i ett samhälle som bygger på att människan gör förnuftsmässiga val, dit att skada sig själv inte hör. Självskada konstrueras som något obehagligt för omgivningen då man inte förstår den.

Artiklarnas konstruktion visar att flickan tar en offerroll i ett samhälle där hon inte upplever sig vara förstådd. Ungdomstiden i sig beskrivs i artiklarna som en särskild problematisk period, då det är en tid av identitetskapande och kraven ifrån samhället är för höga för den unge. Även om vi uppmärksammat att det talas om pojkar i två artiklar så är det återkommande att i samtliga artiklar görs fenomenet till ett sätt flickor och kvinnor hanterar sin ångest. Hur hon ser ut och hennes inåtvända självdestruktivitet är återkommande i beskrivningen av flickan. Flickan konstrueras också som det kön som har kravet "att vara perfekt" på sig. Att vara perfekt blir målet för en flicka. När flickan ej uppnår bilden av det perfekta så framställs hon som svag, skör och instabil.

Den alternativa diskursen

I den analytiska processen har vi funnit att man möjligtvis kan tala om en alternativ diskurs, eller en så kallad flytande signifikant, gällande självskadebeteende. Vi såg att diskursen i artiklarna framförallt handlade om flickor. Vilket gör att fenomenet konstrueras (genom uteslutning av det manliga könet) till att det handlar om kön och då specifikt det kvinnliga könets psykiska ohälsa. Alla femton artiklar som analyserats kopplar ihop självskada med begreppet flicka. Samtidigt handlar två utav de femton artiklarna om en pojke. Denna pojke gjorde oss medvetna om att även leta efter pojkarna i de resterande artiklarna. I den tidigare forskningen inom ämnet är pojkarna nästintill osynliga. I vårt analysmaterial existerar han. Den alternativa diskursen av fenomenet självskadebeteende tordes då vara pojkars osynlighet och ickevarande i diskursen nu tycks ha ändrat sig. Man talar exempelvis i en artikel om att det finns ett mörkertal vad gäller pojkars självskadebeteende. Att det är mer vanligt än man tror. En artikel refererar till en ny studie som gjorts och som visar att:

"Det är nästan lika vanligt bland pojkar som flickor" (artikel 7)

I en artikel konstrueras en förväntning på pojken som utåtagerande och verkar då inte kunna tillhöra den kvinnliga vad man kallar, inåtvändheten. En överläkare på en Barn och Ungdomspsykiatrisk mottagning säger att:

”Pojkar som mår dåligt blir våldsamma, är utagerande och synliga, flickor vänder sig inåt och straffar sig själva i tysthet” (artikel 12)

Den bild som visas är att det finns föreställningar om hur pojkar och flickor agerar, och att de just agerar olika. Detta talar för att konstruktionen som görs här också vill visa på att det finns olikheter mellan könen.

Likt diskursen vi fann om hur flickors beteende konstrueras till något sjukligt, så finner vi även att pojken med självskadebeteende tagit till sig en bild utav att vara sjuk. Han vill dock undvika att etikettera sig med hjälp av diagnoser, utan ser det snarare som något han har inom sig och något han måste lära sig att leva med.

”Jag tror det tog två månader att acceptera att jag faktiskt är sjuk. Psykiskt sjuk.”
(artikel 8)

Vi se hur det manliga könet tycks få en annan status i beskrivningen. Man talar inte om pojkens utseende på samma sätt som man gjorde med flickorna i beskrivningen av personen. Den här pojken är lång och kraftigt bygd och man talar om pojkens bedrifter och hur han, trots sitt självskadebeteende, är normalt fungerande.

”Till jul blir han klar med en magisterexamen i fysik och matte.” (artikel 8)

Pojken talar själv om hur könad diskursen om självskadebeteende tycks vara. När han själv sökte hjälp för sina problem så möttes han av en värld där pojkar inte existerade, menar han.

”När man kom in till kuratorn såg man direkt affischerna som hängde på väggen: Tjejzonen, stödgrupp för tjejer, Projekt flicka. Det är jätteviktigt att sån hjälp finns, men signalen till mig var att man som kille tydligen absolut inte skulle prata om sina problem” (artikel 8)

Mot bakgrund av Karin Johannissons (1997) beskrivning av samhällets kontrolltekniker för underordning av det kvinnliga könet tordes det vara av intresse att ännu en gång poängtera självskadebeteendets kön. Pojken anser att han inte kan identifiera sig med den manliga norm, om att pojkar inte skär sig själva, som han uppfattar att samhället har. Inte heller fick han hjälp för sin problematik eftersom det inte fanns ett forum för honom som han kände sig säker i att få hjälp ifrån. Den manliga normen är inte att vara underordnad. Detta kan även kopplas till socialkonstruktionismens antiessentiella syn på att vår kunskap om, och syn på världen, är historisk och kulturellt betingat (Burr, 1995). Vår bild av pojken och flickan som självskadande kunde ha varit annorlunda om vi levde i ett samhälle där det kvinnliga könet ej underordnats.

Sammanfattning och slutdiskussion

Syftet med uppsatsen har varit att undersöka hur fenomenet självskadebeteende konstrueras i dagstidningar. Vi har ämnat att identifiera och beskriva den dominerande diskursen. Nedan sammanfattas de viktigaste resultaten och vår diskussion kring dem.

Hur ser den dominerande mediala diskursen ut?

Då vi funnit att artiklarna rör sig runt ett antal nodalpunkter kan man tala om att den mediala diskursen i de utvalda artiklarna rör sig mellan olika vetenskapliga fält. Artiklarna har, enligt vår läsning, velat ge läsaren en förklaring till varför man skadar sig själv, och man har specifikt förhållit sig kring individ, kön och identitet. Det har blivit tydligt för oss att den forskning som finns inom ämnet är rådande i tidningarnas förklaringsmodeller. Teorin om socialkonstruktionismen har gett oss verktyg att förstå och reflektera kring det rådande sammanhanget vi människor lever i. Diskursen kan härledas till att aktuell forskning har hög status och blir så att säga en sanning. De individer som själva uttalar sig i artiklarna har tagit till sig denna sociala konstruktion och blir då också för dem en sanning. Därmed integreras den i individen. Denna "verklighet" som framträder i artiklarna är överensstämmande med nutida forskning. Individer inom samma kulturella kontext får således gemensamma definitioner av fenomenet. Den psykologiska diskursen är möjligtvis tydligast. Samtidigt finner vi att Maria Björk och Karin Johannissons studier och teorier även är förankrade i artiklarnas konstruktion av självskadebeteende. Vi har sett att man kopplar samman självskada med ångest, sjukdom, kontroll, beroende, diagnos dvs. individuell problematik. Samtidigt ger artiklarna oss begrepp så som trend, smitta, grupptillhörighet och kön.

Vår reflektion kring dessa upptäckta nodalpunkter i diskursen är att fenomenet är svårgreppbart, vilket gör att man får svårigheter med att förklara och förstå beteendet genom förnuftets tankegångar. Därav ser vi att självskadebeteendet konstrueras i en ständigt pågående diskurs med hopp om att befästa någon typ av förklaring. Media visar här

på att de är med i konstruktionen av fenomenet och lägger tonvikten på att förklara självskadandet genom att belysa beteendet från olika håll, både individuellt och strukturellt.

Vad vi tycker framkommer i diskursanalysen av de femton artiklarna är att media är medskapare i en uppfattning om vad självskadebeteende är. Eftersom det ofta beskrivs i artiklarna hur självskadaren ser ut ser vi hur en bild av en typisk självskadare konstrueras. Genom stark fokusering på utseendet och individens sammanhang i artiklarna så får vi också en inblick i journalistens föreställningar om hur "verkligheten" ser ut. Denna verklighet, som presenteras, blir en del i skapandet av nya kulturella koder och värderingar. Om vi då också skiftar fokus som Anja Hirdman (2001) föreslår i sin avhandling från *vad* medierna visar till *hur* mening skapas så kan vi tala om det just är viktigt att vara medveten om att det är journalisternas konstruktioner vi tar till oss. Artiklarna skapar bilder av verkligheten genom att använda sig av experter, samtidigt som man använder sig utav flickor och pojkars egna berättelser. Hirdmans uttryck "faktiva" berättelser gör sig synlig, då man blandar vetenskapliga utlåtanden med personliga upplevelser.

Hur beskrivs självskadebeteende och ungdomar som skadar sig själva?

Den mest tydliga bilden som framträder i artiklarna är bilden av flickan som skadar sig själv. Man gör flickan till ett offer genom att man låter henne tala om hennes dåliga psykiska hälsa. Det finns en konstruktion av att hon står i ett underläge mot att inneha kontrollen av sitt egna liv. Samhället pressar henne för hårt. Hon uppfattas då som både svag, skör och bräcklig samtidigt som hennes handlingar både är brutala och ofattbara. Dessa flickor, i artiklarna, får dårskapens ansikte, för att använda sig utav Foucaults begrepp. Ett kroppsligt tema förekommer också då artiklarna beskriver hennes kropp som något hon själv äger och har kontroll över. Kroppen fungerar som ett verktyg för hennes manifestation. Då artiklarna talar om flickans press på perfektion kan kanske denna handling vara just en reaktion mot samhällets konstruerade förväntningar. Hennes kropp visar då på motsatsen till det som är perfekt. Denna bild som visas av flickans destruktiva handlingar skapar en social oro då det inte stämmer överens med de gemensamt bestämda normerna. Artiklarna talar om en

smittoeffekt och om dramatiska ökningar bland flickor som skär sig. Flickan ställs utanför samhället då hon går emot dagens rådande skönhetsideal genom att skära sig ful.

Likt Maria Björk (2008) finner även vi att man möjligtvis kan man tala om att media är en arena för att odla fram en "alternativ" livsstil, som visar upp det annorlunda och gör det till något man kan identifiera sig med. Allmänna Barnhusets rapport (2008) talar också om samhällets ökande individualisering. Vilket tordes innebära att det är av högt värde att vara annorlunda och speciell. Artiklarnas skildring påverkar, enligt vår tolkning, flickan och pojken i sitt identitetskapande och genom att beskriva den annorlunda livsstilen så skapas också en lockelse. En lockelse att tillhöra och kunna identifiera sig med något. Av artiklarna har vi kunnat utläsa att flickan och pojken också själva talar om utanförskap som en identitet och tillhörighet. Vilket således pekar på att konstruktionen som görs i artiklarna införlivas.

Vidare har vi uppmärksammat, vad vi valt att kalla, en alternativ diskurs. Pojken är synlig i diskursen på ett annat sätt än vad vi fann i den tidigare forskningen. Samtidigt som vi ser att pojken börja synas mer och mer måste vi ändå uppmärksamma vad det är som gör att pojkar tidigare, och i stor grad fortfarande, osynliggörs? Vilka konsekvenser får detta för pojkar? Pojken i vår artikel uppmärksammade själv detta och menade att han känt svårigheter med att söka hjälp, att han inte vetat vart han ska vända sig. Pojkens handlingar var än mindre accepterat än flickans självdestruktivitet, vilket vi tolkar som att pojkens självskadebeteende ses som mer onaturlig än flickans. Konstruktionen av kunskap som förmedlas via artikeln, att pojkar inte känner att de får den hjälp de behöver, härleder vi till samhällets normer och traditioner om vad som anses vara typiskt manligt respektive kvinnligt.

Vi talade i inledningen av denna uppsats om vikten att förhålla sig till olika vetenskapliga perspektiv då det sociala fältet är tvärvetenskapligt. De begrepp som diskursen om självskadebeteende visat sig innehålla inom både vetenskapen och media är inkluderande för flickan och exkluderande för pojken. Detta tyder på att det finns traditionella normer i samhället som är levande och utgör en form av sanning. Att lyfta upp dessa rådande diskurser till granskning ser vi då som viktigt när man arbetar med socialt arbete. En fråga för vidare forskning skulle kunna vara om det finns fler könade diskurser? Vi ställer oss frågan, i slutet av denna uppsats, om det exempelvis ligger en konstruktion bakom fenomenet

dataspelsberoende? Och är denna diskurs könad? Det av intresse för en socionom att avtäcka föreställningarna om vad som anses vara normalt och avvikande. Då detta blir normer och sanningar i vårt sociala samspel.

Referenslista

Ambjörnsson, Fanny (2004): *I en klass för sig*. Stockholm: Ordfront förlag.

Allmänna barnhuset (2004): *Unga som skadar sig själva – En belysning av forskningsläget*. Stockholm: Stiftelsen Allmänna barnhuset. Skriftserie 2004:1.

Allmänna Barnhuset, Rigmor Stain (red). (2008): *Självskaдебeteende: Forskning, behandling och metoder för att förebygga psykisk ohälsa hos unga* Stiftelsen Allmänna Barnhuset. Skriftserie 2008:1.

Björk, Maria (2008): "Samtidens martyrer : unga kvinnor, självskadande och media", i Nilsson, Louise/Persson, Mattias (red): *Den mediala döden : idéhistoriska variationer* Lund: Ellerströms förlag.

Brumberg, Joan Jacobs (1997): *The body project*. New York, United States of America: Random House, Inc.

Burr, Vivien (1995): *An Introduction to Social Constructionism*. London: Sage

Börjesson, Mats (2003): *Diskurser och konstruktioner – En sorts metodbok*. Lund: Studentlitteratur.

Börjesson, Mats/Palmblad, Eva. (2007): *Diskursanalys i praktiken*. Malmö: Liber AB.

Claezon, Ingrid/ Hilde, Mats (2005) : *Flickor och pojkar på institution*, Allmänna Barnhuset, Stockholm, Skriftserie 2005: 4

Ekecrantz, Jan/Olsson, Tom (1994): *Det redigerade samhället*. Stockholm: Carlssons bokförlag.

Favazza, Armando (1996): *Bodies under siege*. Baltimore: The Johns Hopkins University Press.

Foucault, Michel (1993): *Diskursens ordning*. Stockholm/Stenhag: Brutus Östlings bokförlag Symposion.

Frost, Liz (2001): *Young women and the body – A feminist sociology*. Hampshire, Great Britain: Palgrave publishers Ltd.

Helkama, K/Myllyniemi, R/Leibkind, K (2000). *Socialpsykologi – en introduktion*. Malmö: Liber.

Hellström, Tore (1996) "Psykisk ohälsa – könsskillnader" i Östlin, Pirooska (red): *Kön och ohälsa – En antologi om könsskillnader ur ett folkhälsooperspektiv*. Folkhälsoinstitutet. Stockholm: Studentlitteratur.

Hirdman, Anja (2001): *Tilltalande bilder – Genus, sexualitet och publiksyn i Veckorevyn och Fib aktuellt*. Stockholm: Atlas

Johansson, Helena (2006): *Brist på manliga förebilder-Dekonstruktion av en föreställning och dess praktik*. Göteborg: Institutionen för socialt arbete.

Johannisson, Karin (1997): *Kroppens tunna skal*. Stockholm: Norstedts Förlag AB.

Järvinen, Margaretha/Bertilsson, Margareta (1998): *Socialkonstruktivism – Bidrag till en kritisk diskussion*. Köpenhamn, Danmark: Hans Reitzels Förlag.

Kvale, Steinar (1997): *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.

Larsson, Sam/Lilja, John/Mannheimer, Katarina (red) (2005): *Forskningsmetoder i socialt arbete*. Lund: Studentlitteratur.

Payne, Malcom (2002): *Modern teoribildning i socialt arbete*. Stockholm: Natur och Kultur.

Sparman, Anna/Cromdal, Jakob/Evaldsson, Anna-Carita/Adelswärd, Viveka (red) (2009): *Den väsentliga vardagen – Några diskursanalytiska perspektiv på tal, text och bild*. Stockholm: Carlssons bokförlag.

Socialstyrelsen (2004a): *Flickor som skadar sig själv – en kartläggning av problemets omfattning och karaktär* (Skrivelse 2004-107-1).

Socialstyrelsen (2004b): *Vad vet vi om flickor som skär sig?* (Skrivelse 2004-123-41).

Thomassen, Magdalene (2007): *Vetenskap, kunskap och praxis: introduktion till vetenskapsfilosofi*. Malmö: Gleerups Utbildning.

Wallroth, Per/Åkerlund, Susanna (2002): *Hål i huden*. Svenska föreningen för psykisk hälsa

Wenneberg Barlebo, Sören (2000): *Socialkonstruktivism - positioner, problem och perspektiv*. Malmö: Liber AB.

Wreder, Malin (2007): *Ovanliga analyser av vanliga material: vad diskursteorin kan göra med enkäter*. I Börjesson, Mats & Palmblad, Eva (red): *Diskursanalys i praktiken*. Malmö: Liber.

Winter Jörgensen, Marianne/Philips Louise (2000). *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur.

Elektroniska

Socialstyrelsen (2009): *Folkhälsorapport 2009*.

http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/8495/2009-126-71_200912671.pdf

Vetenskapsrådet (årtal saknas). *Forskningsetiska principer inom humanistisk samhällsvetenskaplig forskning*. <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>

<http://sydsvenskan.se/obs/article93896/Om-sydsvenskan-.html> (Hämtad 2010-02-11).

http://www.svd.se/special/svd_info/snabbfakta-om-svd_7364.svd (Hämtad 2010-02-11).

<http://info.gp.se/omgp/1.11124> (Hämtad 2010-02-11).

<http://www.aftonbladet.se/siffror/> (Hämtad 2010-02-11).

Analysmaterial

Artikel 1

SvD (2003-10-06) *Det var smärtan jag ville åt* av Lagerblad, Anna.

<http://ret-web01.int.retriever.no.ezproxy.ub.gu.se/services/archive.html?method=displayDocument&documentId=050803200310068107242&serviceId=2> (Hämtad 2009-10-28)

Artikel 2

SvD (2003-10-06) *Vi måste börja lyssna på tjejerna* av Lagerblad, Anna.

<http://ret-web01.int.retriever.no.ezproxy.ub.gu.se/services/archive.html?method=displayDocument&documentId=050803200310208165644&serviceId=2> . (Hämtad 2009-10-28).

Artikel 3

SvD (2003-10-08) *Självskadare är inte av en och samma sort. Såren ett rop på hjälp* av Lagerblad, Anna.

<http://ret-web01.int.retriever.no.ezproxy.ub.gu.se/services/archive.html?method=displayDocument&documentId=050803200310088118709&serviceId=2> (Hämtad 2009-10-28).

Artikel 4

SvD (2003-10-13) *Plåga en uråldrig rit* av Lagerblad, Anna.

[documentId=0508592005052915D28A11DEC34FF334FEEFB1BE431BFB&serviceId=2](http://ret-web01.int.retriever.no.ezproxy.ub.gu.se/services/archive.html?method=displayDocument&documentId=0508592005052915D28A11DEC34FF334FEEFB1BE431BFB&serviceId=2)
(Hämtad 2009-10-28).

Artikel 12

Aftonbladet (2003-04-16) *Att skada sig själv "Därför skär vi oss själva"* av Bengtsson, Anna.
<http://ret-web01.int.retriever.no.ezproxy.ub.gu.se/services/archive.html?method=displayDocument&documentId=050801200304167436073&serviceId=2> (Hämtad 2009-10-28).

Artikel 13

Aftonbladet (2005-07-29) *Vi skär oss inte för att det är roligt* av Hanna självskadande flicka.
<http://ret-web01.int.retriever.no.ezproxy.ub.gu.se/services/archive.html?method=displayDocument&documentId=0508012005072911019035&serviceId=2> (Hämtad 2009-10-28).

Artikel 14

Aftonbladet (2007-03-31) *Jag trodde allt var mitt fel* av Cecilia, Gustavsson. <http://ret-web01.int.retriever.no.ezproxy.ub.gu.se/services/archive.html?method=displayDocument&documentId=05080120070331705981&serviceId=2> (Hämtad 2009-10-28).

Artikel 15

Aftonbladet (2008-01-20) *Rösterna i mitt huvud skriker inte mer* av Andersson, Anna.
<http://ret-web01.int.retriever.no.ezproxy.ub.gu.se/services/archive.html?method=displayDocument&documentId=05080120080120757336&serviceId=2> (Hämtad 2009-10-28).